

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Jexux Isasa Iartzabal

*Oiartzun
Gipuzkoa (1928)*

Aurkibidea

Biografia

Jexux Igerobiaundin jaioa da (berak esaten duen bezala, "Iyerubi haundin"). Baleione bezala ere ezagutzen dugu baserri hori. Aspalditik egiten da sagardoa bertan. Jexuxek ederki dakizki edari horren sekretu guztiak, eta aski gogoan ere baditu Oiartzunen sagardotegi pila ederra zeuden garaiak ere. Bere aurrekoek kontatzen zizkietenak eta berak gogoan dituenak kontatu dizkigu, eta hartara, sagardotegietan egoten zen giroa ezagutu dugu. Izan ere, orain tabernetan bezala ibiltzen zen lehen jendea sagardotegiz sagardotegi. Bertan txotxetik edan eta basoka erosten zen; etxera eramateko ere etortzen zen jendea; eta horretaz gain, behiarekin garlean ere banatzen zuten... Makina bat sagardo egin eta banatu izan da Iyerun.

Zintak

OIA-068

- **Proiektua:** Oiartzuarren baitan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lardi, Ane
- **Data:** 2007-11-15
- **Iraupena:** 61 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Lardi, Ane

OIA-069

- **Proiektua:** Oiartzuarren baitan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lardi, Ane
- **Data:** 2007-11-15
- **Iraupena:** 61 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Lardi, Ane

Pasarteak

1. Aspalditik egiten da sagardoa Igerobiaundin

- **Erref:** OIA-068/003
- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 00:10:44. **Bukatu:** 00:13:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Baserrria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

<p>Jesus Igerobiaundin jaioa da eta bertan bizi da. Baliyone ere deitzen diote etxe horri. Aspalditik egiten dute sagardoa bertakoek. Lehen sagardi asko zituzten. Oiartzungo baserritar askok ekartzen zuten sagarra bertan jotzera. Bi mokoi ekartzen zuten jeneralean baserritarrek, bi karga t'erdiko barrikak. Pitarra asko edaten zen lehen, ardoa baino gehiago.</p>

2. Neurriak eta garraioa

- **Erref:** OIA-068/004
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:13:58. **Bukatu:** 00:17:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Garai batean, dena neurtzen zen. Karga sagarretik 200 litro ateratzen ziren. Eraman garlian eramaten zuten, behiekin. Beraiek jartzen zituzten garliak. Bat baino gehiago zituzten; handiena 9 karga t'erdikoa, bi mokoi sartzen zirena. Urte batean, 19 bidaia egin zituzten garlia batekin Hondarribiko kupeltegira. Bi behi pare behar izaten ziren Gurutzera igotzeko, eta, handik behera, pare batekin aski.

3. Sagardotegiak, oraingo tabernak bezalakoak

- **Erref:** OIA-068/006
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:17:50. **Bukatu:** 00:19:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Sagardoa basoka saltzen zen. Jendea meriendarekin etortzen zen sagardotegira bertara, eta han txotxetik basokaka edaten zuten. Zelaia dena betea egoten zen jendez, denak eserita jarrita patxadan. Horixe zen garai hartako ohitura.

4. Baserri askotan egiten zen sagardoa

- **Erref:** OIA-068/007
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:19:22. **Bukatu:** 00:22:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Xixeroa pasatzen zen zerga kobratzera. Behin, xixeroak hala esan zion Jesusen aitari: egun hartan -egun berean hasten ziren sagardotegi guztiak- 66 baserritan hasi zirela sagardoa ematen. Dolare asko zeuden. Dena eskuz egiten zen garai batean. Iyerokuak izango ziren lehendabizikoetakoak motorra sartu zutenak. Isastin bi ardatzeko dolarea zen. Mokoi.

5. Sagardiak eta sagar motak

- **Erref:** OIA-068/009
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:23:46. **Bukatu:** 00:25:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Lehen, dena sagardia zen; belarra eta sagarra. Sagar klase asko daude. Garai batean, klase onak, gainera; orain baino hobeak. Txalaka hutsarekin egin zuten behin. Zortzi egunerako etorri zen, bizi-bizia, bere aitak ez omen zuen behin ere ikusi sagardoarekin jendea hain erraz mozkortzen.

6. Proba asko egin behar

- **Erref:** OIA-068/010
- **Iraupena:** 0:03:43. **Hasi:** 00:25:47. **Bukatu:** 00:29:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Proba asko egin behar izaten ziren ahal zen sagardo onena egin nahi bazen. Sagar mota ezberdinak nahasita, sagardo ona ateratzen da. Kupelera bota eta probatzen joan, eta, ez badoa ongi, erdia hustu eta berria bota. Orain denak berdintsuak ateratzen dira. Lehen ez zen liga kentzen; orain, bai. Ligak gazitu egiten du sagardoa.

7. Sagardoa etorri

- **Erref:** OIA-068/011
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:29:30. **Bukatu:** 00:30:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Sagar biziarekin egindako sagardoa agudogo etortzen da. Lau kargako bukoia egun batean hustu zen.

8. Lan handia du sagardoa egiteak

- **Erref:** OIA-068/012
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:30:23. **Bukatu:** 00:33:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Lehen lan handiagoa zuen sagardoa egiteak. Dena baldeka garraiatu behar zen; ez zegoen bonbarik. Hori bai, oraindik ere sagarra eskuz bildu behar da, kizkiyarekin edo ahal den bezala. Baina jendea ere aiseago biltzen zen lanerako. Tiniya.

9. Aldaketak banaketan

- **Erref:** OIA-068/013
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:33:20. **Bukatu:** 00:34:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Lehen ez zen botilaratzen. Jendea etortzen zen bila eta garliarekin eraman edo bertan edaten zuen. Tabernariak sagardotegira etorri eta zein kupeletatik botilaratu aukeratzen zuten.

10. Berrikuntzak sartu dira, baina sagardoa betikoa da

- **Erref:** OIA-068/014
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 00:34:51. **Bukatu:** 00:37:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Kupeletik kupelera bada ezberdintasuna; baina garbitasunak du eragina; ez zurak. Kupelak, gehienak, gaztainarekin egiten ziren. Urdaiari kalte egiten diona gazia da, eta hori ligak egiten du, horregatik kentzen da. Sagardo huts-hutsa garbia gelditzen da. Kontserbatzeko, bitaminak botatzen dira; bestela,

beltzatu egiten da. Hor dago ezberdintasuna. Gainerakoan, sagardoa betikoa da.

11. Sagardoa, pitarra, xixarra, muztioa...

- **Erref:** OIA-068/015
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:37:30. **Bukatu:** 00:39:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Lehen, sagardoa bakarra edaten zen. Ura ere ez zen edaten. Sagardoa edo pitarra. Xixarra ere, egin berria, edaten zen. Hurrengoa muztioa da; hura da onena sagardoa egiteko. Xixarra lehen aprobetxatu egiten zen; orain bota egiten da. Mikatxa.

12. Zortzi egun sagardotegitik atera gabe

- **Erref:** OIA-068/017
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:41:12. **Bukatu:** 00:43:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Saltzen jartzen zen egunetik hasita, jendea sagardotegiz sagardotegi ibiltzen zen, orain tabernetan bezala. Jendeak zortzi egun-eta egiten zituen bertan, jan eta edan. Bertan jartzen zuten jatekoa; arraina gehiena, haragi gutxi. Txoritokietan eta Zuantzan eta... gizaseme eta emakume, denetik ibiltzen ziren. Baziren emakumeak, gizonak bertan bete-bete eginak, eta sagardotegiraino joaten zirenak arropa garbiarekin, aldatuko baziren.

13. Mozkor kontuak

- **Erref:** OIA-068/019
- **Iraupena:** 0:00:26. **Hasi:** 00:43:54. **Bukatu:** 00:44:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Igerobiaunditik mozkortuta atera zen bat uretara eroria aurkitu zuten. Ia itota zegoen, baina bizirik atera zen.

14. Zaldi-karroetan sagardotegira

- **Erref:** OIA-068/022
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:46:45. **Bukatu:** 00:48:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk
- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

<p>Oiartzundik eta kanpotik ere etortzen zen jendea lgerobiaundira. Hendaiaik zaldi-karroetan etortzen ziren. Hiru bat milako sei bat kupel zituzten eta egun eta erdian saltzen ziren.</p>

15. Barrikotea

- **Erref:** OIA-068/023
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:48:30. **Bukatu:** 00:49:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

<p>Barrikoteak beti izan dira. Kupelak baino txikiagoak dira: 50, 60 edo 100 litrokoak, kuadrillaren arabera. Baserrietan egoten zen barrikotea. "Gomitu launak eta..."</p>

16. Aldaketak

- **Erref:** OIA-068/024
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:49:20. **Bukatu:** 00:51:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Gaur egun, makinaria berria sartu da, baina sagardoa egiteko prozesua berdina da. Orain, gainera, garbitasuna errazagoa da eta sagardoa hobea da. Lehen, sagardoak tenporada bakarra irauten zuen; orain, makinariari esker, gehiago. Garai batean, familia guztia aritzen zen sagardo lanetan.

17. Berrikuntzak

- **Erref:** OIA-068/026
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:52:12. **Bukatu:** 00:55:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Hasieran, beraiek estutzen zuten sagarra. Gero, motorra jarri zuten. Ondoren, ardoa egiteko dolarea ekarri zuten. Horrekin burdin gustua hartzen zuela eta, hura kendu eta orain daukaten herdoilgaitza jarri zuten.

18. Lehen, sagardoaz gain, hazienda lana ere bai

- **Erref:** OIA-068/028
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:55:47. **Bukatu:** 00:57:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Sagarra estutu ondoren gelditzen den patsa haziendarentzat izaten da, pentsu bezala. Igerubihaundin lehen bazuten hazienda; kendu egin zituzten, lan handia ematen zuen eta. "Jeniuia ezin kendu".

19. Txertaketa

- **Erref:** OIA-069/002
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:01:20. **Bukatu:** 00:02:50

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Sagarrondo batzuek besteek baino sagar gehiago ematen dute. Txertaketa: sagarrondo onenarekin ahal bada. Txabiarekin txertatzen zen, baina orain hazitik ateratako landarea sartzen da: urte gutxitan ematen du, baina azkar hasten da ematen.

20. Txabiaren hazitik, landarea

- **Erref:** OIA-069/003
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:02:50. **Bukatu:** 00:05:30

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Berak egin izan du txabiaren haziarekin landarea. Prozesua: txabia lehortu, patsa kriban pasatu eta hazi pila bat atera zuen. Erein eta landare pila atera zitzaion. Dena saldu zuen.

21. Sagardotegiko giroa

- **Erref:** OIA-069/005
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:08:10. **Bukatu:** 00:11:25

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

<p>Sagardotegietan bertsolari asko ibiltzen ziren. Igerobiaundin ere bai: Mitxelena, Lizaso, Uztapide... Tokan aritzen zen jendea. Dirua eta sagardo erronda jokatzeko zen. Gaurkoa baino politagoa zen, txotxean denak. Giro ederra egoten zen. Sagardua don tokiyan bertsua bakizu...</p>

22. Giro ona, orokorrean

- **Erref:** OIA-069/006
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:11:25. **Bukatu:** 00:13:10

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Behin, Jesusen aita eta morroia, 36 sagardotegi probatu behar zituztela-eta, abiatu ziren; laurdena ere ez zuten egin. Betekada ederrarekin etorri ziren etxera. Sagardotegietan giro ona egoten zen, denak lagunak. Batzuk gaiztotzen ziren, hala ere, eta ezin bidalirik ibiltzen ziren.

23. Ilargiaren eragina

- **Erref:** OIA-069/016
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:27:10. **Bukatu:** 00:28:50

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Bestelako kontuak » Irudiak grabatzen

Laburpena:

Ilargiak eragina izaten du sagardoan; mugitu egiten da. Ilbeheran kupelak jarioren bat badauka, handik hasten da itotika. Botilaratzerakoan ere badu eragina; ilbeheran eginez gero, hobeto.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-18

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com